คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

รายงานการประชุม
คณะอนุกรรมการด้านการปฏิรูปการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน
ครั้งที่ ๒/๒๕๖๑
วันอังคารที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๑ เวลา ๑๐.๐๐ น.
ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม ๒ ชั้น ๘ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ (อาคารเอ) ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ

.....

ผู้มาประชุม

๑. ศาสตราจารย์พิเศษวิศิษฏ์ วิศิษฏ์สรอรรถ	ประธานอนุกรรมการ
๒. ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม นายศุภกิจ แย้มประชา	อนุกรรมการ
๓. ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นายมาโนชญ์ คงรัตนชาติ	อนุกรรมการ
๔. ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข นายปิยะวัฒน์ ศิลปรัศมี	อนุกรรมการ
๕. ผู้แทนกระทรวงแรงงาน นายอภิศักดิ์ แก้วสูงเนิน	อนุกรรมการ
๖. ผู้แทนกรมคุมประพฤติ นายพยนต์ สินธุนาวา	อนุกรรมการ
๗. ผู้แทนกรมราชทัณฑ์ นางสาวเพลินใจ แต้เกษม	อนุกรรมการ
๘. ผู้แทนกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน นายอภิชาต จารุศิริ	อนุกรรมการ
๙. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด นางสาวพรทิพย์ แจ่มพงษ์	อนุกรรมการ
๑๐. ผู้แทนกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ นางสาวเอมอร เสียงใหญ่	อนุกรรมการ
๑๑. ผู้แทนกรมการปกครอง นายฉัตรชัย พลสังข์	อนุกรรมการ

/๑๒. ผู้แทน...

๑๒. ผู้แทนกรมพระธรรมนูญ พลตรีระพีพัชร จำรัส	อนุกรรมการ
๑๓. ผู้แทนสภาทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ นายภากร ชัชวาลวงศ์	อนุกรรมการ
๑๔. ผู้แทนหน่วยงานสหวิชาชีพและชุมชน นางสาวจินตนา สิงขรอาจ	อนุกรรมการ
๑๕. ผู้แทนหน่วยงานสหวิชาชีพและชุมชน นายสุนทร สุนทรธาราวงศ์	อนุกรรมการ
๑๖. ผู้ทรงคุณวุฒิ นายกอบเกียรติ กสิวิวัฒน์	อนุกรรมการ
๑๗. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม นายวัลลภ นาคบัว	อนุกรรมการ
๑๘. นางศิวากร คูรัตนเวช	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๙. นายชาตรี จันทร์เพ็ญ	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๐. นางสุภัทรา ปกาสิทธิ์ วโรตม์สิกขดิตถ์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

<u>ผู้ไม่มาประชุม</u>

๑. ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด	ติดราชการ
๒. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	ติดราชการ
๓. ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ	ติดราชการ
๔. รองศาสตราจารย์เดชา สังขวรรณ	ติดราชการ
๕. รองศาสตราจารย์อภิญญา เวชยชัย	ติดราชการ

<u>ผู้เข้าร่วมประชุม</u>

๑. นางพรประภา แก้วกล้า	กรมคุมประพฤติ
๒. นางสาวศิริพร เจริญธรากุล	กรมคุมประพฤติ
๓. นางสาวดาริกา ยุวงค์	สำนักงาน ป.ป.ส.
๔. นายมนินธ์ สุทธิวัฒนธนานิติ	สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
๕. นายปภาวิน จันทรวงศ์	กรมราชทัณฑ์
๖. นางสาวคัทลียา แก้วอ่อน	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๗. นางสาวกมลชนก ดุริยประกิจ	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๘. นางสาวอิสริยา สันติธรรม	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๙. นางสาวกัลยา ถ้ำทอง	สำนักงานกิจการยุติธรรม

/เริ่มประชุม...

เริ่มประชุมเวลา ๑๐.๐๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุม

ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๑

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้จัดทำรายงานการประชุมคณะอนุกรรมการด้านการปฏิรูปการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชน ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๑ ส่งให้อนุกรรมการทุกท่านพิจารณาแล้ว เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ทั้งนี้ ไม่มีอนุกรรมการขอแก้ไขรายงานการประชุม

มติที่ประชุม รับรองรายงานการประชุม

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

๓.๑ สถานการณ์เกี่ยวกับการใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวในประเทศไทย

ฝ่ายเลขานุการฯ รายงานข้อมูลสถิติการใช้มาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดอาญาในประเทศไทยปรากฏดังนี้

หน่วยงาน	มาตรการ	ข้อมูลสถิติ (ปี)	
		๒๕๕๙	๒๕๖๐
ตำรวจ	การเปรียบเทียบปรับ	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
อัยการ	การปล่อยตัวชั่วคราว	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
ศาล[๑]	ปรับ	๒๗๖,๔๓๓ คน	๒๕๘,๗๑๐ คน
	รอการลงโทษ	๒๖๘,๕๓๔ คน	๒๘๕,๙๘๒ คน
	การปล่อยตัวชั่วคราว	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
ศาลเยาวชนและครอบครัว/กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	การใช้มาตรการพิเศษแทนการฟ้องคดีของเด็กและเยาวชน (ข้อมูลจำนวนเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่มาตรการพิเศษแทนการฟ้องคดีของเด็กและเยาวชน[๒])	๑๑,๘๒๗ คน	๑๓,๖๔๖ คน
กรมราชทัณฑ์/กรมคุมประพฤติ	การพักการลงโทษ	๑๑,๘๙๑ คน	๒,๖๕๐ คน
	การลดวันต้องโทษ	๒๙,๖๓๐ คน	๔,๕๗๕ คน
กรมราชทัณฑ์	การอภัยโทษ	๓๒,๒๕๗ คน	ไม่มีการอภัยโทษ
กรมคุมประพฤติ[๓]	ผู้ถูกคุมประพฤติทั่วประเทศ	๑๙๔,๘๕๗ คน	๑๖๒,๙๒๐ คน

[๑] รายงานสถิติคดีศาลยุติธรรมทั่วราชอาณาจักร ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๐

[๒] รายงานสถิติคดีศาลยุติธรรม ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙/๒๕๖๐

[๓] ข้อมูลจากระบบสารสนเทศกรมคุมประพฤติ ณ วันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๑

/หน่วยงาน...

หน่วยงาน	มาตรการ	ข้อมูลสถิติ (ปี)	
		๒๕๕๙	๒๕๖๐
	ผู้ถูกคุมประพฤติผู้ใหญ่	๑๔๔,๗๙๖ คน	๑๕๖,๔๑๖ คน
	ผู้ถูกคุมประพฤติเด็กและเยาวชน	๘,๕๔๐ คน	๖,๕๐๔ คน
	ผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูของกรมคุมประพฤติเนื่องจากการใช้ดุลพินิจของศาลตามมาตรา ๑๙ ของพ.ร.บ.ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ และส่งตัวผู้ติดยาเสพติดมาบำบัดฟื้นฟู	๖๖,๒๗๑ คน	๗๘,๒๓๘ คน

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้พิจารณาข้อมูลสถิติการใช้มาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดอาญา โดยมีประเด็นการอภิปรายที่สำคัญ ดังนี้

๑. สถิติข้อมูลการใช้มาตรการแทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดอาญาแต่ละประเภท สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์รวมถึงแนวโน้มการนำมาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดอาญามาใช้ในประเทศไทยได้ อย่างไรก็ตามการพิจารณาข้อมูลสถิติโดยวิเคราะห์ถึงสัดส่วนการใช้ในแต่ละมาตรการจะทำให้เห็นถึงแนวโน้มและจำนวนการใช้ในแต่ละมาตรการที่ชัดเจนมากขึ้น

๒. ข้อมูลสถิติการใช้โทษปรับ จำเป็นจะต้องพิจารณาโทษปรับเฉพาะกรณีที่ใช้แทนการจำคุก จึงจะสามารถนำมาพิจารณาตามหลักการใช้มาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวได้ ฉะนั้นจึงต้องศึกษาสถิติข้อมูลโทษปรับโดยคัดเลือกเฉพาะโทษปรับที่นำมาใช้แทนการจำคุก

๓. ข้อมูลสถิติการพักการลงโทษ ควรตรวจสอบความถูกต้องสถิติการพักการลงโทษกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีความถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

๔. ข้อมูลสถิติการปล่อยตัวชั่วคราวของสำนักงานศาลยุติธรรม สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จากรายงานประจำปีของสำนักงานศาลยุติธรรม ทั้งนี้ปัจจุบันสถิติการปล่อยตัวชั่วคราวในแต่ละปีมีประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ ราย

มติที่ประชุม รับทราบ และมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ ตรวจสอบข้อมูลสถิติเกี่ยวกับการใช้มาตรการแทนการควบคุมตัวในประเทศไทยให้ถูกต้องครบถ้วน โดยให้วิเคราะห์ถึงสัดส่วนในการใช้มาตรการแต่ละประเภทเพิ่มเติม

๓.๒ แนวคิดในการใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวในต่างประเทศ (Non-custodial measures)

ฝ่ายเลขานุการฯ รายงานข้อมูลเกี่ยวกับการใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non-custodial measures) ในต่างประเทศ ทั้งมาตรฐานในระดับสากลด้านการใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว และแนวปฏิบัติที่ดีในต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศที่มีประสิทธิผลในการป้องกันอาชญากรรมที่ดี เพื่อนำมาประกอบการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานในประเทศไทย โดยฝ่ายเลขานุการฯ ได้รวบรวมข้อมูลแนวคิดและวิธีปฏิบัติของต่างประเทศในหัวข้อสำคัญ ดังนี้

/๑) สาระ...

๑) สาระสำคัญของมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติเกี่ยวกับการพิจารณาใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำผิด หรือข้อกำหนดโตเกียว (United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures- Tokyo rules)

๒) สถานการณ์การใช้มาตรอื่นแทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดอาญาในต่างประเทศ ประกอบด้วย สถิติจำนวนนักโทษในเรือนจำในต่างประเทศ สถิติการกระทำผิดซ้ำในต่างประเทศ และการใช้มาตรการแทนการควบคุมตัวในประเทศญี่ปุ่น

(รายละเอียดปรากฏตามเอกสารประกอบการประชุมวาระที่ ๓.๒)

ประเด็นอภิปราย

- ที่ประชุมเห็นว่าการพิจารณาถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีในการนำมาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวมาใช้นั้น ประการแรกควรจะต้องศึกษาในภาพรวมถึงมาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวในปัจจุบันที่ต่างประเทศมีการนำมาใช้ว่ามีมาตรการใดบ้าง เพื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการนำมาตรการต่างๆ มาใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น จากนั้นจึงนำมาสู่การพิจารณาควบคู่ไปกับมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติเกี่ยวกับการพิจารณาใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำผิด หรือข้อกำหนดโตเกียว เพื่อให้เห็นแนวทางและข้อกำหนดจากมาตรฐานสากลในการนำมาตรการแทนการควบคุมตัวมาใช้

- สถิติข้อมูลจำนวนนักโทษในเรือนจำของแต่ละประเทศแสดงให้เห็นถึงจำนวนการใช้มาตรการจำคุกผู้กระทำผิดและอาจเป็นข้อมูลที่สะท้อนทิศทางการใช้มาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดอาญา อย่างไรก็ตามควรศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบที่จะเกิดกับผู้ที่ถูกจำคุกเป็นระยะเวลานานและการกระทำผิดซ้ำ ว่าช่วงระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำเท่าใดจึงจะมีผลต่อการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งประเด็นนี้ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ควรจะต้องอธิบายในรายละเอียดเพิ่มเติมเพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการพิจารณาให้นำมาตรการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำผิดมาใช้

- การนำเสนอข้อมูลสถิติการกระทำผิดซ้ำของต่างประเทศสามารถสะท้อนให้เห็นประสิทธิผลของการนำมาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวมาใช้ได้ แต่ทั้งนี้ควรที่จะต้องเปรียบเทียบข้อมูลการกระทำผิดซ้ำของแต่ละประเทศในปีเดียวกัน และเป็นการนับการกระทำผิดซ้ำในช่วงระยะเวลาที่เท่ากันด้วย ทั้งนี้เพื่อการกำหนดเป้าหมายในการนำมาตรการอื่นมาใช้แทนการควบคุมตัวมาใช้ และแสดงให้เห็นประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานและเป้าหมายที่ชัดเจน

มติที่ประชุม รับทราบ และมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับมาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวที่ต่างประเทศมีอยู่ในปัจจุบัน รวมถึงกระบวนการและขั้นตอนการนำมาตรการฯดังกล่าวมาใช้ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถวิเคราะห์และนำมาเปรียบเทียบกับการนำมาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวมาใช้ในประเทศไทย

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

- **กรอบที่ ๑ การพัฒนาระบบการประเมินความเสี่ยงก่อนใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non-custodial measures) ในประเทศไทย**

ฝ่ายเลขานุการฯ ชี้แจงความเป็นมาถึงมติการประชุมคณะอนุกรรมการฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๑ เห็นชอบกรอบแนวทางการพัฒนาระบบการใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non-custodial measures) ประเทศไทย แบ่งเป็น ๔ กรอบ ได้แก่

/กรอบที่ ๑...

กรอบที่ ๑ การพัฒนาระบบการประเมินความเสี่ยงก่อนใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว

กรอบที่ ๒ การพัฒนาโปรแกรมการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่ไม่ได้มีการควบคุมตัว

กรอบที่ ๓ การพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลผู้กระทำผิดอาญา

กรอบที่ ๔ การพัฒนาระบบจดแจ้ง กำหนดมาตรฐาน การขึ้นทะเบียนขออนุญาตขององค์กรที่เกี่ยวข้อง

ในการนี้เพื่อให้การพัฒนาการดำเนินงานตามกรอบที่ ๑ การพัฒนาระบบการประเมินความเสี่ยงก่อนใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว โดยการกำหนดแนวทางการประเมินความเสี่ยงก่อนใช้มาตรการอื่นแทนการควบคุมตัว เพื่อให้การใช้มาตรการแทนการควบคุมตัวสอดรับตามวัตถุประสงค์และส่งผลประโยชน์สูงสุดให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ฝ่ายเลขานุการฯ จึงเสนอทิศทางการพัฒนางานตามกรอบที่ ๑ ประกอบด้วยข้อมูลดังนี้

๑. ระบบการประเมินความเสี่ยงก่อนใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวในประเทศไทย โดยนำเสนอมาตรการและหลักเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงที่มีการนำมาในปัจจุบันของประเทศไทย

๒. ระบบการประเมินความเสี่ยงก่อนใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวในต่างประเทศ โดยนำเสนอเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงในการใช้มาตรการไม่ควบคุมตามมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ หรือข้อกำหนดโตเกียว (United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures- Tokyo rules) พร้อมทั้งเปรียบเทียบระบบการประเมินความเสี่ยงของประเทศไทยและต่างประเทศ

๓. ข้อเสนอกรอบแนวทางการพัฒนาระบบการประเมินความเสี่ยงก่อนใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวในประเทศไทย โดยนำเสนอหลักเกณฑ์พื้นฐานในการประเมินความเสี่ยงในการนำมาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวมาใช้ และการพิจารณาใช้ในแต่ละกระบวนการทั้งชั้นก่อนการพิจารณาของศาล (Pre-trial stage) ชั้นการพิจารณาและพิพากษาของศาล (Trial and sentencing stage) และชั้นหลังจากมีคำพิพากษาของศาล (Post-trial stage)

(รายละเอียดปรากฏตามเอกสารประกอบการประชุมวาระที่ ๔)

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้มีการอภิปรายในประเด็นต่างๆ เพื่อพิจารณากรอบแนวทางการดำเนินงานการพัฒนาระบบการใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non-custodial measures) กรอบที่ ๑ โดยมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนางานในส่วนที่เกี่ยวข้อง สรุปสาระสำคัญแบ่งเป็นประเด็นได้ ดังนี้

๑. *การศึกษาและทบทวนข้อมูลการดำเนินงานจากต่างประเทศ*

- ข้อมูลการนำมาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดอาญามาใช้ในต่างประเทศ มีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องศึกษาเพิ่มเติมโดยละเอียดเพื่อให้เห็นรายละเอียดการดำเนินงานและการนำมาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวมาใช้ในแต่ละขั้นตอนทั้งชั้นก่อนการพิจารณาของศาล (Pre-trial stage) ชั้นการพิจารณาและพิพากษาของศาล (Trial and sentencing stage) และชั้นหลังจากมีคำพิพากษาของศาล (Post-trial stage) ทั้งนี้เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานกับประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

/ให้ฝ่าย...

- ให้ฝ่ายเลขานุการฯ ศึกษาและทบทวนข้อมูลและแนวปฏิบัติที่ดีในต่างประเทศเกี่ยวกับการใช้มาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดอาญา พร้อมทั้งจำแนกประเภทมาตรการอื่นๆ ที่ปรากฏในแต่ละขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรม เพื่อนำมาพิจารณาประกอบการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานในประเทศไทย รวมถึงบทบาทการมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชนในการใช้มาตรการฯ

๒. *การศึกษาและทบทวนข้อมูลการดำเนินงานในประเทศไทย*

- ให้ฝ่ายเลขานุการฯ ศึกษาและทบทวนข้อมูลการใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวของประเทศไทย ตั้งแต่กระบวนการก่อนการพิจารณาคดี ระหว่างการพิจารณาคดี และภายหลังคำพิพากษาหรือการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ว่าปัจจุบันมีการนำมาตรการใดมาใช้บ้าง โดยพิจารณาเปรียบเทียบกับการใช้มาตรการในต่างประเทศ พร้อมทั้งวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมและความจำเป็นในการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวในประเทศไทยทั้งมาตรการที่มีอยู่แล้วหรือมาตรการที่ควรพัฒนาและนำมาปรับใช้เพิ่มเติมเพื่อให้สอดรับกับการพัฒนาและฟื้นฟูผู้กระทำผิดได้มากขึ้น ทั้งนี้หากมาตรการใดที่ประเทศไทยยังไม่มีและมีความจำเป็นจะต้องกำหนดโดยการพัฒนาหรือแก้ไขกฎหมายควรจะได้มีการนำเสนอที่ประชุมพิจารณารายละเอียดต่อไป โดยสำหรับมาตรการที่มีการบังคับใช้อยู่แล้วนั้น ควรจะได้มีการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพแนวทางการดำเนินงานโดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงในการนำมาใช้ และการมีส่วนร่วมของสหวิชาชีพและชุมชนให้เป็นระบบมากยิ่งขึ้น

- การศึกษามาตรการแทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดอาญาควรพิจารณาโดยจำแนกข้อมูลการใช้ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็กและเยาวชน เนื่องจากระบบและขั้นตอนในการใช้มาตรการระหว่างเด็กและเยาวชนกับผู้ใหญ่มีความแตกต่างกัน

๓. *การพัฒนาระบบการประเมินความเสี่ยงก่อนใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวในประเทศไทย*

- ควรกำหนดเป้าหมายหรือกรอบประเด็นการพัฒนาการประเมินความเสี่ยงให้ชัดเจนขึ้นเพื่อให้การพิจารณาวางแผนกรอบแนวทางการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากกรอบแนวทางการพัฒนาระบบประเมินความเสี่ยงมีหลายระดับ ทั้งในระดับภาพรวมที่สามารถกำหนดเป็นหลักเกณฑ์พื้นฐานในการพิจารณาใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวในทุกมาตรการ รวมถึงในระดับปฏิบัติที่จะเป็นการพิจารณาเครื่องมือในการนำมาประเมินความเสี่ยงและความจำเป็นของผู้กระทำผิดในการใช้มาตรการฯ แต่ละประเภท ซึ่งจะมุ่งเน้นในเรื่องพฤติกรรมและหลักเกณฑ์ในการประเมินตามลักษณะเฉพาะและในบางกรณีจำเป็นจะต้องมีหน่วยงานจากสหวิชาชีพเข้ามามีส่วนร่วมด้วย (เช่น แบบ risk and need การประเมินเรื่องบุคลิกภาพและสติปัญญาของผู้กระทำผิด เป็นต้น) เพื่อที่จะวางแผนในการใช้มาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดรวมถึงแนวทางการบำบัดฟื้นฟูให้กับหน่วยงานและผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลตัวอย่างการดำเนินการของกรมราชทัณฑ์ เช่น การพิจารณาหลักเกณฑ์หรือแนวทางในการใช้มาตรการพักการลงโทษ หลักการสำคัญที่จะให้มีการพักการลงโทษ จะพิจารณาเบื้องต้นว่าผู้กระทำผิดที่ได้รับการพักการลงโทษจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อสังคม มีความเสี่ยงต่ำในการกระทำผิดซ้ำ รวมถึงคุณสมบัติอื่นๆ ภายใต้หลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามกฎหมายของงานราชทัณฑ์ จากนั้นจะต้องประเมินพฤติกรรมของผู้กระทำผิดโดยพิจารณาถึงพฤติการณ์และลักษณะความผิด ซึ่งจะดำเนินการตั้งแต่อยู่ในเรือนจำผ่านกลไกคณะกรรมการพักการลงโทษ โดยมีหน่วยงานสหวิชาชีพ เช่น แพทย์ เข้าร่วมในการประเมิน ซึ่งคณะกรรมการพักการลงโทษจะพิจารณาจากหลักเกณฑ์การพักการลงโทษตามประกาศกรมราชทัณฑ์ เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาพักการลงโทษ พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๐ โดยกำหนดให้เป็นผู้ผ่านหรือไม่ผ่านเกณฑ์ หรือผ่านเกณฑ์แบบมีเงื่อนไข ทั้งนี้เมื่อได้รับพักการลงโทษแล้วจะต้องมีพนักงานคุมประพฤติติดตามและควบคุมสอดส่องตามเงื่อนไขที่กำหนดในแต่ละราย

/ข้อสำคัญ...

- ข้อสำคัญในการพัฒนาระบบการประเมินความเสี่ยงก่อนใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว ควรกำหนดหลักเกณฑ์พื้นฐานในการประเมินความเสี่ยง โดยพิจารณาเลือกจากปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการไม่ควบคุมตัวในแต่ละมาตรการที่จะนำมาใช้ นอกจากนี้แล้วจะต้องพิจารณาถึงเครื่องมือในการนำมาประเมิน รวมถึงหน่วยงานหรือบุคคลที่จะต้องมีส่วนร่วมในการประเมินความเสี่ยงการใช้มาตรการแต่ละประเภท ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาระบบการประเมินเป็นไปอย่างเหมาะสม

มติที่ประชุม มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ พัฒนารายละเอียดการดำเนินงานเพิ่มเติม ดังนี้

๑) ทบทวนข้อมูลการใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวในต่างประเทศที่มีอยู่ในแต่ละกระบวนการทั้งชั้นก่อนการพิจารณาของศาล (Pre-trial stage) ชั้นการพิจารณาและพิพากษาของศาล (Trial and sentencing stage) และชั้นหลังจากมีคำพิพากษาของศาล (Post-trial stage) รวมถึงการใช้มาตรการแทนการควบคุมตัวกับเด็กและเยาวชน

๒) ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีจากต่างประเทศเกี่ยวกับการนำมาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวมาใช้ อาทิ การประเมินความเสี่ยง การมีส่วนร่วมของสหวิชาชีพ

๓) ศึกษาเปรียบเทียบการใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมในต่างประเทศและประเทศไทย เพื่อเสนอที่ประชุมพิจารณามาตรการแทนการควบคุมตัวฯ ที่มีประสิทธิภาพ

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่นๆ

ไม่มี

<u>เลิกประชุมเวลา ๑๑.๐๐ น.</u>

(นางสุภัทรา ปกาสิทธิ์ วโรตม์สิกขดิตถ์)
นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้จดรายงานการประชุม

(นายชาตรี จันทร์เพ็ญ)
ผู้อำนวยการกองนโยบายและประสานแผนกระบวนการยุติธรรม
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม

(นางศิวากร คูรัตนเวช)
รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
อนุกรรมการและเลขานุการ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม